

80-letnica Mihe Baloha

Zdenko Vrdlovec

Ljubljana – Že v drugem desetletju po vojni, torej na začetku 60. let, je slovenski film odkril antijunaka, in sicer v podobi depresivnih, frustriranih, zamorjenih, izgubljenih, razočaranih in blodnih figur, ki niso zmožne nobene akcije več ali pa se jim ta neogibno ponesreči. Začelo se je prav z *Akcijo* (1960) po scenariju **Marjana Rožanca** in v režiji **Janeta Kavčiča**, kjer je antijunak še kolektiven (to je majhna skupina partizanov, ki se skriva v drvarnici in prereka, kako – in ali sploh – naj osvobodi tovariše iz zavora), prototip individualnega antijunaka pa je Aleš v *Veselici* (1960), ki jo je **Jože Babič** režiral po scenariju **Bena Zupanciča**.

Aleš je invalidni kurir v nekem podjetju in nekdanji partizan, ki je ves zagrenjen in nergav, ker se mu zdi, da je povojna stvarnost zatajila partizanske ideale. Toda ta njegova črnogledost le ni toliko politična, kot je čisto osebna, povezana z izgubljenim ljubezenskim objektom, partizansko bolničarko, dokler se mu idealizirani oziroma nostalgični ljubezenski objekt ne prikaže v banalni podobi poročene ženske; verjetno je poslej tudi Aleš ponovno oblekel partizansko uniformo le še za »veselico«, kot so to počeli njegovi nekdanji partizanski tovariši, ki so lažje pozabili na junaška leta in se po vojni posvetili svojim karieram (v tem naj bi bila tudi »družbenokritična« ost filma).

Tega zagrenjenega kurirja je igral **Miha Baloh** – te dni praznuje svojo 80-letnico – ki je z dvema glavnima vlogama (druga je Peter v Hladnikovem *Plesu v dežju*, 1961) definiriral lik slovenskega povojnega filmskega antijunaka: to je v bistvu melanholična figura, ki boleha za Idealom in prezira realnost (v *Plesu v dežju* je naveličan tako zmeraj istih gostiln kot svoje dolgoletne ljubice, gledališke igralko Maruše) ali pa nezadovoljstvo z realnostjo sublimira v neki idealni podobi (v *Veselici* je takšna podoba fotografija bolničarke, ki je kot zamrznjen spomin na medvojno ljubezensko razmerje, v *Plesu v dežju* pa je to sanjska podoba črne ženske siluete na osvetljenem oknu). Poosebljen v

Miha Baloh

Mihi Balohu je imel ta slovenski filmski antijunak lep in blag glas, ki je zmehčal tudi vsak izbruh jeze in je najbolje zvenel v zagrenjenosti, ter videz postavnega in šarmantnega moškega, ki je bil v kontrastu z vlogami deklasirancev.

Miha Baloh, ki je že v drugi polovici 40. let nastopal v gledališču Tone Čufar na Jesenicah (kjer se je 21. maja 1928 tudi rodil), po študiju na ljubljanski Igralski akademiji pa v SNG Drama, SNG Maribor in daljše obdobje (1953–1961) v SNG Trst, je po *Veselici* in *Plesu v dežju* gledališko kariero zamenjal za filmsko (v gledališče oziroma v ljubljansko Dramo se je vrnil leta 1977 in v njej ostal deset let). Seveda pa kariere poklicnega filmskega igralca ne bi mogel narediti v slovenskem filmu. Po *Plesu v dežju* je igral v odličnem filmu Aleksandra Petrovića *Dva* (1961), v številnih filmih drugih jugoslovanskih režiserjev ter v vrsti mednarodnih koprodukcij (med drugim v treh *Winnietoujih*). V slovenskem filmu ga je najraje angažiral **Boštjan Hladnik** – najprej v »škandalozni« (in tudi 10 let prepovedani) *Maškaradi* (1971), potem mu je Hladnik vloge prijaznega očka navihane hčere v filmu *Ko pride lev* (1972). Vlogo očeta je igral tudi v priljubljeni TV nadaljevanki za otroke *Moj prijatelj Piki Jakob*. Za to vlogo je Miha Baloh prejel televizijsko zlato vrtnico, prvo nagrado, veliko zlato areno na puljskem festivalu, pa je osvojil z vlogo Aleša v *Veselici*.